

Als de pleuris uitbreekt

M. Bierhoff

(Tijdschr Infect 2016;11(5):183-4)

Nederlanders staan bekend als ontwikkelde mensen. We doen het vrij goed op de ladder van beschaving. Toch zijn wij het enige land ter wereld waar wij elkaar letterlijk ziektes toewensen. Zo wordt het straatgeluid weleens onderbroken door een keiharde “Kanker”. Een ziektebeeld waar de verwensing op het oog uitblinkt in duidelijkheid, maar bij nadere beschouwing weet de ontvanger nog steeds niet waar hij of zij aan toe is. Welke type, welk stadium? Nee, daar zal de schelder geen sjoerge van hebben, hieruit blijkt absoluut een gebrek aan intelligentie.

Hetzelfde geldt voor iemand de tyfus wensen. Gaat het om een persoon die iets vervelends heeft gedaan maar waarvan je toch hoopt dat die er ook weer snel vanaf komt; wens hem dan de vlektyfus. Een bacteriële infectie met *Rickettsia typhi* die eigenlijk vrij makkelijk te behandelen is met bijvoorbeeld doxycycline. Voor mensen die echt even moeten lijden moet de buiktyfus worden gewenst, veroorzaakt door de *Salmonella typhi*.

Als iemand de “klere” moet krijgen, hoop je dat iemand eindeloos aan de diarree gaat en flink uitdroogt. Zoals in de vorige column ook duidelijk werd: cholera is een potentieel zeer vervelende ziekte.

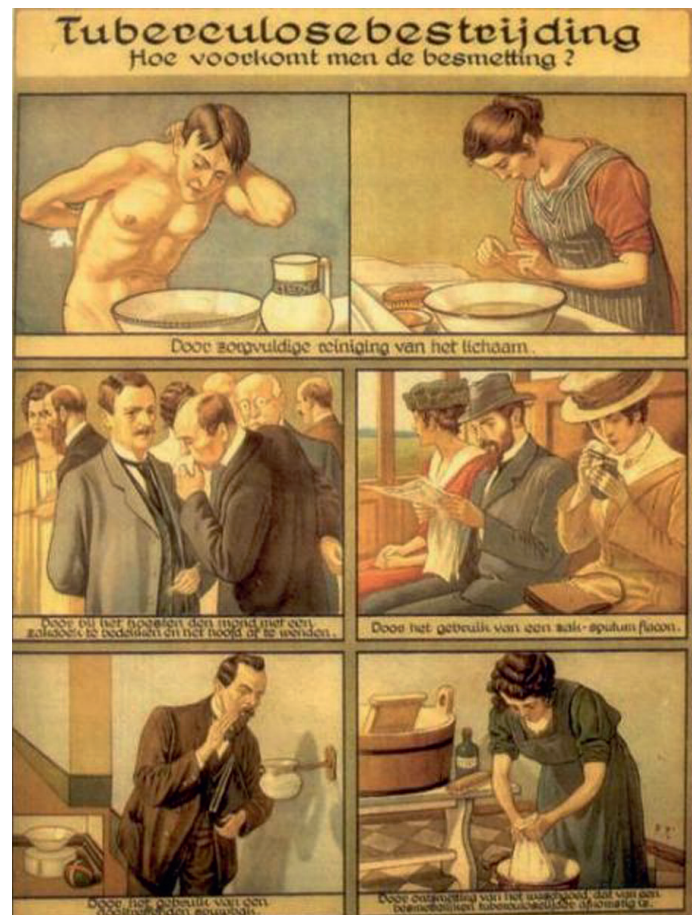
En dan nu die andere topper op de lijst van toegewenste ziekten: de pleuris of de tering krijgen. In feite zeggen we dan; tuberculose. Dat bekt alleen een stuk minder lekker als scheldwoord. Over tuberculose zouden talloze columns kunnen worden geschreven, eerst maar beginnen met een klein historisch overzicht.

3000 BC

Tuberculose is teruggevonden in mummies van ongeveer 3000 voor Christus. Daarmee stijgt de impactfactor van “Krijg de tering”, zelfs na je dood heb je er nog last van.

Middeleeuwen

Duidelijk niet een periode waar de evolutie vaak eens een kijkje ging nemen. Artsen vonden het toen namelijk leuk

om sputum proef parties te geven. Inderdaad, artsen diagnosticeerden TB door het sputum van hun patiënten te proeven. De besmettelijkheid werd in ieder geval wel opeens duidelijk, die artsen kregen allemaal de tering.

17^e eeuw

De ziekte komt bekend te staan als de Great White Plague, zo vernoemd omdat de mensen bleek werden van kleur. Tuberculose is een dusdanig besmettelijke aandoening, dat de pleuris inderdaad flink kan uitbreken. De overleving van het Europese ras werd in de 17^e eeuw flink op de proef gesteld. In die dagen dachten ze nog dat het

een erfelijke ziekte was aangezien het veel in families voorkwam. Dat al die families met vier opa's en oma's, vader en moeder, veertien kinderen, twee katten en een halve kip in een kamer leefden, hielp ook niet echt.

1699

In 1699 was het voor het eerst dat er een meldplicht ingesteld werd. Regel 1 luidde dat je het moest melden als de 'consumptive patient' een 'ulceration of the lungs' had. Zodra iemand dan overleden was werd alles wat diegene bezat verbrand, het huis inclusief, en in het nieuwe huis dat gebouwd wordt mocht één jaar niemand wonen. Superbedankt voor de erfenis, dit leverde niets anders op dan leegstand, een kraakbeweging en enorme armoede.

1880-1899

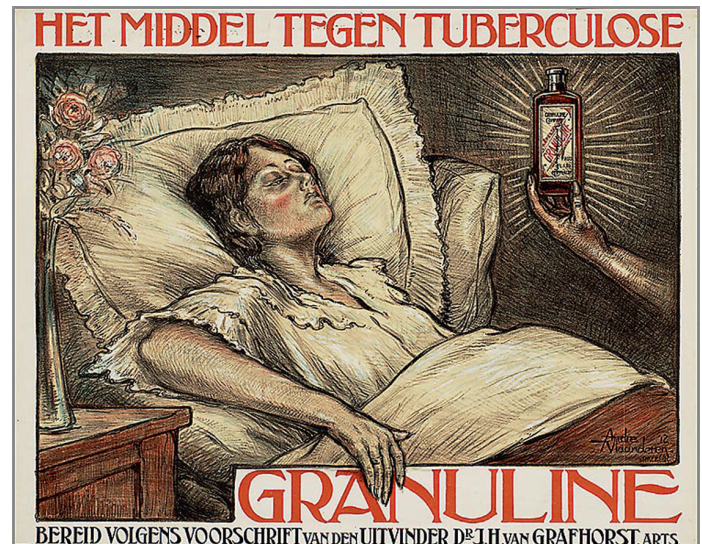
Toen Robert Koch in 1882 de tuberkelbacil ontdekte was er eindelijk meer in handen om de diagnostiek en behandeling te verbeteren. Helemaal toen in 1895 de röntgen werd ontdekt, waardoor de aanwezigheid en progressie van de ziekte in de longen in beeld gebracht kon worden. Dat röntgen in die tijd helaas ook nog wat organen deed uitvallen, moeten we maar even vergeten.

1928-1929

Er werd getracht een vaccin te ontwikkelen en min of meer slaagde men hierin met behulp van *Mycobacterium bovis*. Hierdoor waren mensen enigszins beschermd tegen met name fatale vormen van tuberculose. In de groot-scheepse vaccinatieronde in Lubeck pakte dit helaas toch verkeerd uit. Daar werden de 250 pasgeboren kindjes geïnjecteerd met virulente bacteriën waardoor er zo'n 70 overleden. Het vaccin wordt in Nederland niet meer gebruikt, behalve als mantouxtest of voor het antitumor effect.

Iets later

Tot de opkomst van antibiotica zat er niet veel anders op dan te wachten tot het lichaam zelf sterk genoeg was

om de ziekte aan te vechten. Dit sterk maken werd gedaan in speciale sanatoria waar rust, goede voeding en gezonde lucht de patiënten er bovenop zou moeten helpen. Dit resulteerde uiteindelijk in vele patiënten met latente tuberculose maar die kunnen ondertussen goed worden behandeld.

(Lessen voor) de toekomst

Hoe de behandeling ook geschiedde, het bleek volgens de specialisten in die tijd dat de mate van verbetering van de patiënt een direct verband had met het optimisme van de arts. Hoe vrolijker, hoopvoller en vriendelijker de arts, hoe beter het ging met de patiënt. Dus misschien moeten we niet alles hiervan meenemen in de huidige praktijk, maar een beetje vrolijkheid, hoop en vriendelijkheid zou op zich geen slechte toevoeging zijn. En wie weet zijn wij over een paar jaar het enige land ter wereld waar mensen elkaar op straat een binnenpretje, een glimlach of zelfs de slappe lach toewensen.

Referenties:

1. J. Dubos, et al. Tuberculosis, man and society. Boston: Little, Brown & Co.;1952.